

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

РЕНЬКАС Тетяна Ігорівна

УДК 352/353].072.2/.3(477.8)

**МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ
УКРАЇНИ: СТАНОВЛЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національній академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор **КРИЗИНА Наталія Павлівна**,
Національна академія державного управління при Президентові України, професор кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор **ТЕРЕНТЬЄВА Анна Валеріївна**,
Інститут державного управління у сфері цивільного захисту, завідувач кафедри державної служби управління на навчання за міжнародними проектами;

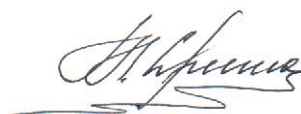
кандидат наук з державного управління
МЕЛЬНИК Людмила Анатоліївна,
Державне управління справами, головний консультант відділу з питань функціонування мистецького фонду Управління культурно-мистецького фонду.

Захист відбудеться *26 квітня 2018 року о 12 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.891.02 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, к. 201.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України (03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17).

Автореферат розісланий *26 березня 2018 року*.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Н.О. Серьогіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток міжрегіонального співробітництва західних областей України є однією з характерних рис інтеграційних і субінтеграційних процесів в Європі та Україні. Позитивний ефект від розширення Європейського Союзу (ЄС) визначається рівнем та динамікою розвитку як української економіки в цілому, так і регіонів, їх здатністю адаптуватися до змін на міжнародних ринках.

Активізація міжрегіонального співробітництва – один із факторів регіональної політики та регіонального розвитку, на основі якого визначено проблеми транскордонного та прикордонного співробітництва західних областей України та шляхи їх розв'язання.

Увага до розвитку прикордонних регіонів пояснюється їх інфраструктурним навантаженням у системі міжнародних економічних зв'язків, що охоплює реалізацію контрольних, бар'єрних, контактних та розподільних функцій. З огляду на це тенденції світового розвитку в найбільш конкретизованому вигляді позначаються на специфіці господарювання прикордонних територій, зокрема: такі регіони законодавчо забезпечують транскордонний рух товарів в умовах лібералізації торгівлі; виконують контактні, а також бар'єрні функції під тиском динамічно зростаючого транскордонного руху населення у формах міжнародної міграції трудових ресурсів, туризму, ділових і освітніх поїздок, що є проявом глобалізації світових міжгосподарських відносин.

Крім того, утворюються регіональні інтеграційні об'єднання у разі відставання або репресивності прикордонних територій, зумовлених їх периферійним положенням.

Також загальносвітовою тенденцією є зміцнення прав і розширення повноважень органів місцевої влади, зокрема у сфері співробітництва з відповідними органами влади прикордонних територій зарубіжних країн.

За умов явно недостатнього нормативно-правового поля та фінансової кризи для функціонування єврорегіонів визначено такі принципово нові механізми участі в них центральної влади держав, як: фінансові інструменти підтримки, розробка програм; інформаційне забезпечення міжрегіонального та транскордонного співробітництва, що ініціюють і підтримують транскордонні єврорегіональні утворення і проекти.

Одночасно встановлюється і міжрегіональне партнерство з адміністративно-територіальними одиницями країн ЄС, які виступають донорами та реципієнтами європейського досвіду через єврорегіони.

Міжрегіональне співробітництво є конкретною формою, але не відокремленим інструментом розв'язання регіональних проблем. Воно матиме довгостроковий стійкий ефект тільки як складова цілісного, ретельно прорахованого механізму регіонального розвитку, що має базуватися на просторовому підході та розвиненому інституційному підґрунті.

Визначення повноважень регіонів України в частині їх прав і обов'язків щодо прямого налагодження міжрегіональних зв'язків буде ще однією ознакою

просування України на шляху децентралізації та впровадження принципу субсидіарності, ще одним кроком, що наблизить нашу державу до вступу в ЄС.

Співпраця в рамках єврорегіонів сприяє розвитку у сфері торгівлі, культури, освітньої діяльності тощо. Така співпраця також допомагає швидше адаптуватися до європейського законодавства та підвищити рівень життя населення.

Проблеми міжрегіонального та транскордонного співробітництва почали досліджувати ще на початку 1990-х років співробітники Інституту регіональних досліджень Національної академії наук України у м. Львові. Питанням активізації міжрегіонального та транскордонного співробітництва регіонів у теоретичному плані приділяли увагу зарубіжні й вітчизняні науковці, зокрема: проблемам транскордонного співробітництва присвячено праці І. Артємова, П. Беленького, В. Будкіна, О. Вишнякова, З. Герасимчука, М. Долішного, І. Журби, В. Кириченка, Є. Кіш, Л. Корольчука, А. Лавренчука, П. Луцишина, Н. Мікули, А. Мокія, В. Пили, С. Писаренка, Д. Стеценка, І. Студеннікова, Т. Терещенко, В. Ткаченка, С. Федонюка.

Аспекти міжрегіонального співробітництва досліджено в працях З. Варналія, С. Гакмана, Я. Жовнірчика, В. Кравцова, Н. Кризини, В. Куйбиди, С. Максименка, В. Мамонова, Л. Мельник, Л. Прокопенка, І. Розпутенка, О. Рудіка, С. Серьогіна, І. Студеннікова, А. Терентьєвої, В. Удовиченка, Ю. Шарова, І. Шумляєва.

Серед зарубіжних науковців, які досліджують міжрегіональне та транскордонне співробітництво, слід виділити Г. Горвата, Н. Межевича, Д. Норта, В. Полтеровича, Р. Ратті, Р. Федана, К. Форста та ін.

Водночас, незважаючи на значну розробленість проблематики міжрегіонального, транскордонного та прикордонного співробітництва вітчизняними і зарубіжними дослідниками, малодослідженою залишається проблема міжрегіональної співпраці як основи забезпечення партнерства на регіональному рівні. Це зумовлює потребу визначення пріоритетів розвитку та шляхів удосконалення міжрегіонального співробітництва західного регіону України як одного з найбільш географічно наближеного до країн ЄС.

Із метою поглибленого розвитку прикордонних територій західних областей України необхідно розробити Концепцію вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України, яку доцільно використовувати як конкретний механізм реалізації того чи іншого напрямку державної політики. На розв'язання зазначених проблем і спрямована дисертаційна робота, що визначає її актуальність, основні цілі та завдання, новизну і практичну значущість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота безпосередньо пов'язана з науковими дослідженнями кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президентові України,

які здійснювались у межах комплексного наукового проекту “Державне управління та місцеве самоврядування” (ДР № 0199U002827), а саме виконання науково-дослідної роботи “Обґрунтування теоретико-методологічних та практичних аспектів інноваційних підходів до регіонального управління та розвитку” (ДР № 0112U002449). Автором досліджено такі теми, як “Формування міжрегіонального та транскордонного співробітництва західних областей України” та “Інституційне забезпечення міжрегіонального та транскордонного співробітництва західних областей України”.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретико-методичне обґрунтування механізмів розвитку міжрегіонального співробітництва в західних областях України та розроблення рекомендацій щодо їх удосконалення.

У контексті досягнення зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- визначити ступінь теоретичної розробленості досліджуваної проблеми на підставі наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання міжрегіонального та транскордонного співробітництва в Україні;
- охарактеризувати стан вітчизняної регіональної політики в контексті реалізації міжрегіонального співробітництва західних областей України;
- провести аналіз зарубіжного досвіду країн ЄС щодо формування механізмів міжрегіонального співробітництва;
- запропонувати шляхи вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального співробітництва західних областей України відповідно до вимог Європейського Союзу;
- розробити проект Концепції вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України і Дорожню карту реформ у сфері міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України.

Об’єкт дослідження – процеси міжрегіонального співробітництва.

Предмет дослідження – становлення і перспективи розвитку міжрегіонального співробітництва західних областей України.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи, а саме: системного аналізу – для дослідження процесу становлення та розвитку міжрегіонального співробітництва, зарубіжного досвіду провідних країн світу та європейських країн у формуванні міжрегіонального співробітництва; пошуково-бібліографічний – для пізнання, оцінки і огляду друкованих та електронних джерел за темою дослідження; абстрактно-логічний – для уточнення сутності основних категорій, понять і визначень міжрегіонального та транскордонного співробітництва; статистичного аналізу – для дослідження вітчизняної регіональної політики в контексті реалізації міжрегіонального співробітництва західних областей України; системно-аналітичний – під час аналізу законодавчих актів та інших нормативних документів; діалектичний, логічний, прогностичний – для теоретичного узагальнення і формулювання висновків;

графічний – для наочного подання статистичного матеріалу та схематичного зображення інформаційного забезпечення міжрегіонального співробітництва.

Інформаційну базу дослідження становлять загальнодержавні законодавчі та нормативно-правові документи, нормативні акти центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, міжнародні документи та аналітичні матеріали, аналітичні й статистичні матеріали Державної служби статистики України, інформаційні матеріали і документи органів публічної влади, організацій недержавного сектора, наукові праці українських і зарубіжних учених.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в дисертації отримані теоретичні та практичні результати вирішують важливе наукове завдання в галузі науки державного управління щодо розроблення Концепції вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України та рекомендацій з удосконалення механізмів розвитку міжрегіонального й транскордонного співробітництва в західних областях України. Зокрема, у дисертаційній роботі:

уперше:

– розроблено проект Концепції вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва щодо вдосконалення механізмів здійснення програм із забезпечення міжрегіонального співробітництва з метою покращання розвитку прикордонних територій західних областей України;

– розроблено Дорожню карту реформ у сфері міжрегіонального й транскордонного співробітництва.

удосконалено:

– організаційно-правові та інформаційні механізми впливу держави на розвиток прикордонних територій західних областей України в частині формування системи управління міжрегіональним співробітництвом в Україні;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат теорії державного управління та міжрегіонального співробітництва, а саме запропоновано авторське визначення понять: міжрегіональне співробітництво – це співробітництво між регіонами країн або регіонами в країні, між органами влади та іншими структурами, що має на меті співробітництво в різних сферах для соціально-економічного розвитку країни; транскордонне співробітництво – це співробітництво між двома або більше країнами, що з'єднані кордоном, для поліпшення стану певного регіону та є окремим, але невідокремленим поняттям міжрегіонального співробітництва, що має менший обсяг впливу.

– критерії визначення підходів до формування державної регіональної політики, зокрема визначено такі критерії: динаміка регіонального розвитку, рівень можливостей держави і регіонів щодо міжрегіонального співробітництва; рівень поінформованості населення щодо проведення регіональної політики; рівень відкритості влади і бізнес-структур до міжрегіонального співробітництва.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні та методичні положення, викладені в дисертації, є науковим

підгрунтям для подальшого розвитку міжрегіонального співробітництва західних областей України. Основні положення дисертації доведені до рівня методичних розробок і конкретних практичних пропозицій, які можуть бути цілеспрямовано використані в процесі формування регіональної політики, а саме в міжрегіональному та транскордонному співробітництві України.

Висновки та рекомендації, викладені в дисертації, використано:

– Департаментом економічного розвитку, інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва Тернопільської обласної державної адміністрації під час розроблення та підготовки інформаційних матеріалів до заходів із реалізації політики у сфері європейської інтеграції, що проводилися в першому півріччі 2015 року (довідка від 16 березня 2016 року № 12/01-10-1/323);

– Канівською міською радою Черкаської області в листопаді 2015 року в процесі розроблення та підготовки програм розвитку міжрегіональних відносин м. Канева з містами-побратимами: Члухівський повіт (Польща), Кобрин (Білорусь), Фірзен (Німеччина) та ін. (довідка від 12 листопада 2016 року № 01-01-32/2171);

– Комітетом з питань духовності і культури Верховної Ради України під час розроблення та підготовки матеріалів парламентських слухань на тему: “Стратегія культурно-інформаційного розвитку держави: міжрегіональний діалог”, що проводились 22 квітня 2015 року (довідка від 21 грудня 2016 року № 04-22/12-600(311926).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею та містить отримані особисто автором результати. У науковій праці, підготовленій здобувачем у співавторстві з Н. Кризиною, проаналізовано нормативно-правове регулювання міжрегіонального та транскордонного співробітництва України [3].

Апробація результатів. Основні теоретичні та практичні положення і результати дослідження оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: “Наука як ресурс модернізаційної стратегії держави” (Київ, 2012); “Завдання державного, регіонального та муніципального управління в контексті нових реалій національного розвитку” (Київ, 2012); “Россия и СНГ: новые возможности стратегического партнерства” (Москва, 2013); “Модернізація державного управління та європейська інтеграція України” (Київ, 2013); “Модернізаційні процеси державного та муніципального управління” (Київ, 2014); “Місцеве самоврядування – основа сталого розвитку України” (Київ, 2014); “Публічне управління: шляхи розвитку” (Київ, 2014); “Економіка і менеджмент – 2013: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку” (Дніпропетровськ, 2014); “Розвиток креативного публічного управління” (Київ, 2016); “Національні цінності й національні інтереси в системі публічного управління” (Київ, 2017).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 15 наукових праць, з них чотири – у наукових фахових виданнях з державного управління, одна – у науковому виданні іноземної держави за напрямом, з якого підготовлено дисертацію, 10 тез доповідей – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації становить 193 сторінки, з них 169 – основного тексту. Список використаних джерел налічує 193 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів; вказано на зв'язок дослідження з науковими програмами; наведено інформацію щодо впровадження та апробації результатів дослідження, загальні відомості про публікації за темою дисертації, її структуру та обсяг.

У **першому розділі** – *“Теоретико-методичні засади міжрегіонального співробітництва західних областей України”* – здійснено огляд досліджень понятійно-категоріального апарату міжрегіонального й транскордонного співробітництва та його нормативно-правове регулювання; охарактеризовано досвід європейських країн у формуванні міжрегіонального співробітництва.

Незважаючи на існування значної кількості праць, присвячених питанням міжрегіонального співробітництва, пошук оптимальних шляхів його зміцнення та розвитку, подолання основних проблем наразі залишається актуальним. Також уваги науковців потребують питання інституціоналізації міжрегіонального співробітництва, зміцнення його нормативно-правової бази, кадрового та фінансового забезпечення.

Досліджено різні підходи до визначення та розуміння міжрегіонального й транскордонного співробітництва. Зокрема, одні науковці розглядають форми регіонального співробітництва як тотожні, водночас як інші наголошують на певних відмінностях. Зокрема, С. Максименко, Є. Кіш, М. Лендъел, І. Студенніков наполягають на тому, що міжрегіональне й транскордонне співробітництво є різними формами єдиного напрямку – співпраці регіонів у вирішенні соціально-економічних та інших питань. На їхню думку, міжрегіональне співробітництво означає будь-яку взаємоузгоджену діяльність, спрямовану на встановлення відносин між територіальними громадами або владами двох або більше договірних сторін, крім відносин транскордонного співробітництва між сусідніми владами, уключаючи укладання з територіальними громадами або владами інших держав угод про співробітництво. Транскордонне співробітництво, на відміну від міжрегіонального, стосується тільки прикордонних регіонів. Науковці визначають прикордонний регіон як адміністративно-територіальну одиницю, яка займає наступний після державного рівень та розташована безпосередньо вздовж державного кордону.

Запропоновано авторське визначення понять зокрема: міжрегіональне співробітництво – це співробітництво між регіонами країн або регіонами в країні, між органами влади та іншими структурами, що має на меті співробітництво в різних сферах для соціально-економічного розвитку країни;

транскордонне співробітництво – це співробітництво між двома або більше країнами, що з'єднані кордоном, для поліпшення стану певного регіону та є окремим, але невідокремленим поняттям міжрегіонального співробітництва, що має менший обсяг впливу.

Із метою виявлення специфічних факторів розвитку міжрегіонального співробітництва досліджено нормативно-правове регулювання. Установлено, що регулювання міжрегіонального співробітництва має скоріше рекомендаційний характер, тобто відсутнє чітке нормативно-правове регулювання. Базою для майбутнього закону може стати модельний Закон України “Про міжрегіональне співробітництво”. Цей факт свідчить про нагальність вирішення означених питань, зокрема через проєвропейські напрями співробітництва України.

Значну частину законодавчої бази України щодо міжрегіонального й транскордонного співробітництва формують міждержавні угоди добросусідства та співробітництва, які передбачають розвиток міжрегіонального й транскордонного співробітництва, або міжурядові угоди про співробітництво між прикордонними областями України та адміністративно-територіальними одиницями сусідніх держав. Нині всі області України мають укладені транспортні угоди про співпрацю із сусідніми територіями суміжних країн.

Установлено чітку пріоритетність розвитку міжрегіонального співробітництва західних областей України за допомогою досвіду провідних країн світу та європейських країн у формуванні міжрегіонального співробітництва. На прикладі нових країн – членів ЄС досліджено розвиток міжрегіонального й транскордонного співробітництва для України.

Єврокомісією оприлюднено переглянуту Європейську політику сусідства, що встановлює рамки відносин ЄС з 16 її країнами-сусідами. Ключовими напрямами співпраці з Україною визначено: виконання Угоди про асоціацію; реформу державної служби; відновлення та зростання економіки; міжлюдські контакти; енергетику.

Трансдордонне співробітництво сприяє залученню фінансових ресурсів зі структурних фондів ЄС, які переважно скеровуються для реалізації спільних проєктів прикордонних суміжних регіонів, що є спільним механізмом розв'язання проблем та підвищення конкурентоспроможності регіонів.

Характерною рисою нової політики Європейського Союзу щодо міжрегіонального співробітництва є участь у ньому не лише суб'єктів прикордонних регіонів, а й будь-яких інших. Ідеться про те, що активізується співробітництво між суб'єктами територій різних країн, які не мають спільної ділянки кордону з ЄС.

Трансдордонне співробітництво, як елемент державної політики, сьогодні посідає важливе місце в системі пріоритетів як соціально-економічного розвитку, так і європейської інтеграції України. Крім того, воно дає змогу

пом'якшити негативні аспекти розвитку регіонів, перебороти їх периферійний статус у державі, поліпшити умови життя населення.

Розширення контактів та співробітництва на міжрегіональному та/або транскордонному рівнях із сусідніми державами – новими членами ЄС шляхом використання можливостей та викликів, що виникають у зв'язку з розширенням ЄС, передбачає і спеціальний пункт “Транскордонне та регіональне співробітництво” Плану дій Україна – ЄС від 20 лютого 2005 року. Для реалізації цієї мети обидві сторони вважають за необхідне забезпечити підтримку регіонів та участь у підготовці та впровадженні “Програм сусідства” за участю України, а також розвиток та впровадження чинного законодавства щодо міжрегіонального й транскордонного співробітництва; підвищити ефективність проектів та програм у сфері транскордонного й регіонального співробітництва через забезпечення активної підтримки та залучення місцевих і регіональних рівнів.

На сьогодні співпраця українських регіонів з ЄС залишається фрагментарною та позбавленою системності. У межах програм Європейського інструменту сусідства і партнерства (ЄІСП), починаючи з 2007 року, спостерігається активізація співробітництва окремих областей України з регіонами країн ЄС і країн-сусідів.

У країнах ЄС мережі агенцій і фондів регіонального розвитку ефективно співпрацюють з місцевою й центральною владою як фокусні центри стратегічного планування та супроводу проектів розвитку територій. Вони забезпечують ефективну міжсекторну співпрацю на рівні “влада – бізнес – громадськість” і створюють якісно нове інституційне середовище, сприятливе для розв'язання нагальних соціально-економічних, культурних, екологічних та інших проблем територій. Європейський досвід свідчить, що налагоджена діяльність агенцій регіонального розвитку сприяє досягненню синергії та мультиплікативного ефекту, адже дає змогу цілісно врахувати потреби та можливості територій, розділених кордонами внутрішнього адміністративно-територіального устрою держави.

У **другому розділі** – *“Аналіз формування та реалізації механізмів міжрегіонального й транскордонного співробітництва в західних областях України”* – проаналізовано стан регіональної політики в контексті реалізації міжрегіонального співробітництва західних областей України; проведено аналіз реалізацію програм з підтримки транскордонного співробітництва та оцінку організаційно-правового та інформаційного забезпечення міжрегіонального співробітництва в Україні.

Аналіз сучасного стану міжрегіонального співробітництва засвідчив, що метою регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів, поглиблення процесів ринкової трансформації, підвищення рівня життя населення, забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів для кожного її громадянина.

Обґрунтовано, що досягнення рівномірного та інтегрованого просторового розвитку передбачає: проведення низки заходів для зміцнення ролі міст та

центрів економічного зростання в регіонах; формування “точок зростання” та “ареалів регіонального розвитку”, і на цій основі залучення до цих процесів прилеглих (периферійних, депресивних) територій, що позитивно позначиться на їх соціально-економічному розвитку. Реальною основою цього можуть стати вдосконалення соціальної інфраструктури та житла, модернізація міського транспорту, розбудова регіональних інфраструктурних проектів тощо.

Виявлено ключові особливості сучасного розвитку реалізації програм із підтримки транскордонного співробітництва та фінансової допомоги Європейського Союзу щодо сприяння спільному розвитку прикордонних територій західних областей України та нових країн – членів Європейського Союзу. Відповідні особливості фінансового забезпечення транскордонного співробітництва окреслюються виходячи з основних принципів державної підтримки розвитку транскордонного співробітництва, до яких згідно із Законом України “Про транскордонне співробітництво” належать: об’єктивність, відкритість та економічна обґрунтованість відбору проектів (програм) транскордонного співробітництва для надання державної підтримки; концентрація фінансових ресурсів на пріоритетних та найбільш обґрунтованих проектах (програмах) з метою досягнення максимального ефекту їх реалізації; забезпечення умов для використання організаційних, фінансових, інституційних можливостей суб’єктів і учасників транскордонного співробітництва України у розробленні та проведенні заходів щодо реалізації проектів (програм) транскордонного співробітництва; недопущення використання цільової державної підтримки для фінансування поточних потреб соціально-економічного розвитку регіонів.

ЄС здійснює фінансову підтримку транскордонного співробітництва шляхом використання низки ініціатив, програм та проектів, а саме: INTERREG, PHARE CBC, TACIS CBC, PHARE CREDO, CADSES, MEDA, CARDS, LACE. INTERREG є найбільшою програмою громадських (місцевих) ініціатив (Community Initiative) ЄС щодо підтримки розвитку прикордонних регіонів країн-членів ЄС і деяких приморських територій.

Підтримку євро регіонам Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР) надає в межах програм INTERREG та INTERREG II, INTERREG III (транскордонне, міжнаціональне та міжрегіональне співробітництво, спрямоване на гармонію, баланс і сталий розвиток територій співтовариства). Конкретними інструментами практичної допомоги в межах механізму партнерства виступають допомога в аграрному секторі, допомога у розв’язанні структурних проблем, програма PHARE.

Доведено, що транскордонна співпраця на зовнішніх кордонах ЄС є ключовим пріоритетом для Європейської політики сусідства. Програми підтримки сприяють транскордонному співробітництву шляхом об’єднання зусиль різних сторін – населення, установ та організацій, підприємств і спільнот, їх зближення з метою кращого використання можливостей, які дає спільний розвиток транскордонних територій. Загальною метою таких програм є підтримка заходів за допомогою ЄС, що спрямовані на інтенсифікацію та

поглиблення соціально-економічного співробітництва між регіонами України та регіонами країн-членів, що поділяють спільний кордон.

Визначено вплив та надано оцінку відповідності організаційно-правового та інформаційного забезпечення міжрегіонального співробітництва областей України потребам взаємовигідної колективної співпраці. Частиною законодавчої бази України, що також регламентує транскордонні відносини, є низка двосторонніх угод. У загальній структурі нормативно-правового забезпечення розвитку прикордонних територій і транскордонного співробітництва базовим став Закон України “Про транскордонне співробітництво”. Важливе місце також посідають й інші стратегічно важливі документи: “Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки” та “Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року”, відповідно до яких розвиток транскордонного співробітництва є пріоритетом реалізації політики сусідства з ЄС.

Інформаційна забезпеченість міжрегіонального та транскордонного співробітництва потребує підтримки інформаційної і культурної діяльності з боку ЄС і країн-членів, що може реалізовуватися їх представництвами. Створені інформаційно-культурні мережі мають отримувати матеріали, які стосуються ЄС, і які необхідно поширювати в регіонах. Також слід продовжити розширення мережі інформаційних центрів ЄС, до складу яких повинні входити місцеві ЗМІ та навчальні заклади. Імплементация програми регіонального розвитку має охоплювати залучення не лише регіональних представництв влади, а й організацій громадянського суспільства.

В Україні інформаційному забезпеченню транскордонного співробітництва не надають належного значення, адже досі не створено ефективної системи збирання й обробки транскордонної статистичної інформації, а також моніторингу за реалізацією транскордонних проектів на Українській стороні. Водночас, наприклад, у Польщі збирання, обробка та аналіз статистичної інформації є компетенцією спеціального відділу Головного статистичного управління – Центру досліджень транскордонних регіонів і єврорегіональної статистики, який постійно відслідковує транскордонні процеси.

Загалом по Україні система обміну інформації між українськими і іноземними партнерами налагоджена слабо, що перешкоджає їх ефективній взаємодії. Низький рівень інформаційного забезпечення ТКС з боку центральних органів влади, недостатньо поінформована громадськість тощо зумовлюють низьку активність суб’єктів ТКС.

У третьому розділі – *“Удосконалення механізмів міжрегіонального співробітництва західних областей України та країн Європейського Союзу”* – обґрунтовано концептуальні основи, підходи та інструментарій щодо забезпечення розвитку міжрегіонального співробітництва; розроблено проект Концепції вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України та Дорожню карту реформ щодо вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва.

Обґрунтовано, що міжрегіональне співробітництво є потужним інструментом розв'язання регіональних проблем, складовою цілісного, ретельно прорахованого механізму регіонального розвитку. Основними завданнями розвитку міжрегіонального співробітництва визначено:

- розвиток та зміцнення міжрегіональної співпраці;
- забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів шляхом спільної розробки та реалізації відповідних проектів і програм;
- захист навколишнього природного середовища;
- розвиток регіональної інфраструктури;
- зменшення міжрегіональної диспропорції між регіонами.

Окреслено такі перспективи вдосконалення та розвитку міжрегіонального співробітництва, як:

- підписання угод та договорів про співпрацю з акцентом на розвиток транскордонного співробітництва;
- написання спільних стратегій розвитку транскордонного співробітництва, регіональних програм розвитку транскордонного співробітництва;
- затвердження концепцій та програм щодо створення транскордонних індустріальних парків, промислових зон, кластерів та інших форм транскордонного співробітництва або реалізації існуючих проектних ініціатив;
- стимулювання й підтримка місцевих ініціатив щодо ефективного використання внутрішнього потенціалу регіонів для створення та підтримання повноцінного життєвого середовища, підвищення якості життя людей;
- зменшення територіальної диференціації за індексом регіонального людського розвитку;
- формування конкурентоспроможності регіонів шляхом розроблення та реалізації програм і проектів підвищення конкурентоспроможності територій;
- поліпшення матеріального, фінансового, інформаційного, кадрового та іншого ресурсного забезпечення розвитку регіонів, сприяння здійсненню повноважень органами місцевого самоврядування.

Важлива умова реалізації зазначених завдань – формування та розробка Концепції вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва з метою поглиблення розвитку прикордонних територій західних областей України.

Аргументовано, що для України розвиток і впровадження механізмів удосконалення міжрегіонального й транскордонного співробітництва мають відбуватися через постійне вдосконалення інституційного та нормативно-правового регулювання, приведення його у відповідність з нормами Європейського Союзу. Обов'язковим інструментом удосконалення цього співробітництва має бути моніторинг та розробка інвестиційної привабливості регіонів.

Основною метою Концепції є підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері регіонального управління та місцевого самоврядування, запровадження європейських стандартів інтегрованого управління міжрегіональним й транскордонним співробітництвом щодо

впровадження механізмів чіткого регулювання діяльності суб'єктів міжрегіонального та транскордонного співробітництва, через прийняття Закону та Постанов регулювання міжрегіонального співробітництва або внесення доповнень до Закону України “Про транскордонне співробітництво”.

Основними напрямками розробки та впровадження програм з обміну досвідом у сфері міжрегіонального й транскордонного співробітництва є:

- проведення подальших наукових досліджень у сфері міжрегіонального й транскордонного співробітництва;
- створення при кожній обласній адміністрації структурного підрозділу з обміну досвідом, крім відділів підвищення кваліфікації;
- залучення громадських організацій, громадськості та органів самоорганізації населення до обміну для розвитку громадянського суспільства.

Реалізація Концепції дасть змогу запровадити європейські стандарти державного управління, удосконалити міжнародне, прикордонне та міжвідомче співробітництво, скоординувати зусилля уповноважених центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування для комплексного та гнучкого реагування на сучасні вимоги, а також забезпечення відкритості для провадження міжрегіональної й транскордонної діяльності.

Дорожня карта реформ у сфері міжрегіонального й транскордонного співробітництва враховує такі рекомендації європейських експертів, як: поточна ситуація в країні; очікування і потреби сфери міжнародного співробітництва; пошук оптимального балансу між постановкою довгострокових цілей і пріоритетів та короткостроковими ключовими діями.

Розроблено рекомендації для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо поліпшення та перспектив розвитку міжрегіонального співробітництва. на розв'язання не тільки національних, а й регіональних і місцевих проблем.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання в галузі науки “Державне управління”, що полягає в уточненні теоретико-методичного обґрунтування механізмів розвитку міжрегіонального співробітництва в західних областях України та розроблення рекомендацій щодо їх удосконалення. Отримані узагальнюючі результати дають підстави сформулювати відповідні висновки та розробити рекомендації, що мають теоретичне й практичне значення:

1. Досліджено теоретико-методичні основи становлення та розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва. Визначено, що ці види співробітництва є різними формами єдиного напрямку – співпраці регіонів у вирішенні соціально-економічних та інших питань. Установлено, що міжрегіональне співробітництво означає будь-яку взаємоузгоджену діяльність, спрямовану на встановлення відносин між територіальними громадами або

владами двох чи більше договірних сторін, крім відносин транскордонного співробітництва між сусідніми владами, уключаючи укладання з територіальними громадами або владами інших держав угод про співробітництво.

Під транскордонним співробітництвом слід розуміти спільні дії територіальних громад або місцевих влад по обидва боки кордону, спрямовані на розв'язання конкретної проблеми транскордонного характеру, або співпрацю в окремій галузі, де вони мають спільні інтереси. Ідеться, насамперед, про взаємні контакти між органами місцевого самоврядування або місцевими органами державної влади. В Європейській рамковій Конвенції транскордонне співробітництво визначається як будь-які спільні дії, спрямовані на посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними громадами або властями, що перебувають під юрисдикцією двох або кількох договірних сторін, а також укладення з цією метою будь-яких необхідних угод або досягнення домовленостей.

2. Проаналізовано нормативно-правове регулювання та сучасна система юридичних норм, зокрема в міжрегіональному й транскордонному співробітництві: міжнародно-правові акти і угоди, підписані та ратифіковані в установленому порядку в Україні; закони України; підзаконні нормативно-правові акти, до яких належать нормативно-правові акти, підписані Президентом України та затверджені Урядом країни тощо; підзаконні акти місцевого рівня. Установлено, що закони України не містять визначення дефініції “міжрегіональне співробітництво”. Також відсутній уповноважений центральний орган виконавчої влади щодо комплексного вирішення питань міжрегіонального співробітництва.

Регулювання міжрегіонального співробітництва має скоріше рекомендаційний характер, відсутнє чітке нормативно-правове регулювання. Базою розгортання транскордонного співробітництва України з державами Центральної та Східної Європи стали загальноєвропейські норми та принципи.

У загальній структурі нормативно-правового забезпечення розвитку прикордонних територій і транскордонного співробітництва базовим є Закон України «Про транскордонне співробітництво». Значну частину законодавчої бази України щодо транскордонного співробітництва формують міждержавні угоди добросусідства та співробітництва, які передбачають розвиток транскордонного співробітництва. Всі області України мають укладені транспортні угоди про співпрацю із сусідніми територіями суміжних країн.

3. Охарактеризовано стан вітчизняної регіональної політики в контексті реалізації міжрегіонального співробітництва західних областей України. Виявлено, що міжрегіональне співробітництво поступово заявляє про себе як про найбільш ефективний інструмент розв'язання спільних проблем регіонів та є чинником формування консолідованого господарського простору в межах країни. Проте на сьогодні міжрегіональне співробітництво розвинене недостатньо і реалізується, переважно, на рівні угод між обласними радами. Така ситуація вимагає розробки відповідного інституційного забезпечення його розвитку, зокрема через розроблення Концепції вдосконалення механізмів

реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України.

Доведено, що існуючі програми розвитку міжрегіонального й транскордонного співробітництва в західних областях України мають слабку інституційну та організаційно-правову підтримку з боку органів державної влади України. Незважаючи на те, що основні політичні сили дотримуються курсу на поглиблення відносин з ЄС, політична та економічна нестабільність в Україні стримує проведення в країні необхідних реформ. До одного з основних факторів, які перешкоджають реформам, належить корупція. На політичному рівні Україна потерпає від конфліктів серед українського керівництва та деяких державних установ, що ослаблює здатність держави розробляти, схвалювати та проводити реформи. Наслідки фінансово-економічної кризи стримують можливості України щодо стимулювання внутрішнього зростання чи вживання серйозних заходів для подолання ймовірного негативного соціального впливу цієї кризи на рівні країни.

4. На підставі проведеного аналізу виявлено, що європейський досвід демонструє: багаторівневість управління; гнучку нормативно-правову базу, яка вдосконалюється разом зі змінами, що відбуваються в структурі ЄС, загальноєвропейських пріоритетах; різноманіття інституцій, типів організацій та форм міжрегіонального й транскордонного співробітництва. Активне залучення до транскордонної співпраці громадськості та приватного сектору є позитивним та рушійним аспектом.

Говорячи про транскордонне співробітництво, слід зазначити, що єврорегіони не гарантують вирішення питань регіонального та місцевого розвитку. Європейський досвід свідчить, що політика в прикордонних регіонах має стимулювати приватний сектор і громадянські ініціативи. Особливо це справедливо для регіонів, що характеризуються сильною соціально-економічною асиметрією, щоб уникнути виникнення проблемних ситуацій з невідповідністю ресурсів управління на національному, регіональному та місцевому рівнях, що зумовлює надзвичайно складні відносини з важливих питань співробітництва.

Досліджено, що державна політика України щодо регулювання міжнародної співпраці регіонів переважно зосереджена на прикордонному та транскордонному співробітництві. Відповідна співпраця відбувається як частина міжрегіонального й транскордонного співробітництва, що в свою чергу є етапом європейської інтеграції.

5. Запропоновано вдосконалення механізмів міжрегіональному співробітництву західних областей України відповідно до вимог Європейського Союзу та визначено, що міжрегіональне співробітництво є інструментом інтеграційного розвитку, який не тільки вирішує проблемні питання забезпечення життєдіяльності регіону, а й створює підґрунтя для економічного зростання. Міжрегіональне співробітництво вдосконалює наявні основи управління просторовими взаємовідносинами, що дає можливість для підвищення ефективності діяльності їх учасників.

Установлено, що пріоритетність застосування міжрегіональної співпраці зумовлюється потребою адаптації економічних суб'єктів до підвищення ролі

інтеграційних процесів у світовій та національній економіці. Участь регіонів у такій співпраці, об'єднання їх зусиль та взаємодія у виробничій та невиробничій сферах сприятимуть створенню організаційно-економічних передумов їх сталого економічного зростання.

Водночас збільшення належного ресурсного забезпечення міжрегіонального співробітництва поліпшить процеси європейської інтеграції та сприятиме реалізації переваг транскордонного співробітництва для підвищення конкурентоспроможності західних регіонів України.

Тому шляхами вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України є: забезпечення адаптації інституційного й нормативно-правового забезпечення міжрегіонального співробітництва в Україні; збільшення ресурсного забезпечення міжрегіонального та транскордонного співробітництва.

6. Розроблено проект Концепції вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України та Дорожню карту реформ у сфері міжрегіонального й транскордонного співробітництва з метою поглиблення розвитку прикордонних територій західних областей України. Установлено, що регіональні та місцеві органи влади відіграють ключову роль у розвитку держави та несуть відповідальність за створення підґрунтя для економічного зростання, сприяння створенню організаційно-правових передумов сталого економічного зростання з метою покращання розвитку прикордонних територій західних областей України. Тому важливо, щоб Концепція була спрямована на вирішення не тільки національних, а й регіональних і місцевих проблем. Усі ці заходи слід проводити за допомогою залучення провідних українських та іноземних фахівців.

7. Запропоновано пропозиції щодо налагодження і подальшої активізації міжрегіонального й транскордонного співробітництва як основної складової регіональної політики України та західних областей України, зокрема:

- створення відповідної нормативно-правової бази, що не суперечить нормам законодавства Європейського Союзу;

- створення та законодавче обґрунтування таких міжрегіональних систем, як міжрегіональні та транскордонні кластери та кластерні об'єднання підприємств;

- створення дієвих інститутів регулювання та координації міжрегіонального й транскордонного співробітництва має відбуватися не тільки на державному рівні та рівні органів місцевого самоврядування, а й на рівні громадських об'єднань. Активність громадян має підтримуватися шляхом проведення форумів, круглих столів, а також багаторівневого діалогу між центральними, місцевими органами влади, бізнес-структурами та громадськими організаціями;

- моніторинг та постійне налагодження зв'язків між суб'єктами міжрегіонального співробітництва повинно відбуватися лише за достатнього інформаційного забезпечення, що має стати основним джерелом для статистичного аналізу інвестиційної привабливості відповідних регіонів,

створення загальнодержавного інформаційного ресурсу, наприклад, веб-сайту з міжрегіонального співробітництва, що міститиме не тільки пізнавальну інформацію, а й дані статистичного аналізу;

– налагодження внутрішніх соціально-культурних контактів та обміну досвідом у різних сферах діяльності.

9. Для підвищення ефективності механізмів міжрегіонального співробітництва на міжрегіональному й транскордонному рівнях необхідно Кабінету Міністрів України розробити Програму розвитку міжрегіонального співробітництва західних областей України, що створить перспективу для співпраці та розвитку на місцях. Також до цієї програми необхідно підготувати Типове положення про відділ або сектор з питань міжрегіонального співробітництва. Проте насамперед необхідно забезпечити нормативно-правове регулювання цією сферою, тобто зареєструвати значення міжрегіонального співробітництва для уникнення двозначності.

Зазначені висновки та пропозиції є методологічним підґрунтям для подальших наукових досліджень і реалізації процесів міжрегіонального та транскордонного співробітництва західних областей України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Ренькас Т. І. Стан інноваційних змін у регіональній політиці України / Т. І. Ренькас // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 4. – С. 150–152.
2. Ренькас Т. І. Аналіз реалізації програм з підтримки транскордонного співробітництва західних областей України Європейським Союзом / Т. І. Ренькас // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 4. – С. 150–152.
3. Ренькас Т. І. Аналіз законодавчого та нормативно-правового регулювання міжрегіонального та транскордонного співробітництва України. [Електронний ресурс] / Т. І. Ренькас, Н. П. Крижина // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2014. – № 4. – С. 25–33. – Авт.: 28–33. – Режим доступу: www.dy.nayka.com.ua/?n=4&=2014
4. Ренькас Т. І. Інституційне забезпечення міжрегіонального та транскордонного співробітництва західних областей України / Т. І. Ренькас // Економіка та держава. – 2014. – № 7. – С. 141–144.
5. Ренькас Т. І. Перспективи розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва західних областей України / Т. І. Ренькас // East European Scientific Journal (Warsaw, Poland). – 2016. – № 11(15). – Part 2. – P. 130–136.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

6. Ренькас Т. І. Міжрегіональне співробітництво як перспективний напрям розвитку України / Т. І. Ренькас // Наука як ресурс модернізаційної стратегії держави : матеріали наук. конф. (Київ, 16 трав. 2012 р.) : у 2 т. / редкол. : М. М. Білинська та ін. – Київ : НАДУ, 2012. – Т. 2. – С.110–112.
7. Ренькас Т. І. Підходи до збільшення ролі органів місцевого самоврядування у поглибленні транскордонного співробітництва України / Т. І. Ренькас // Завдання державного, регіонального та муніципального управління в

контексті нових реалій національного розвитку : матеріали наук.- практ. конф. за міжнар. участю (06.04.2012): у 2 ч. / за заг. ред. В. К. Присяжнюка, В. Д. Бакуменка, Т. В. Іванової. – Київ : Вид.-поліграф. центр Акад. муніцип. упр., 2012. – С. 238–240.

8. Ренькас Т. И. Государственная политика Украины в сфере управления и активизации трансграничного и межрегионального сотрудничества / Т. И. Ренькас // Россия и СНГ: новые возможности стратегического партнерства : сб. ст. – М. : Федеральное гос. бюджет. образовательное учреждение высшего проф. образования, 2013. – С. 141–147.

9. Ренькас Т. І. Розвиток інвестиційного проектування транскордонного співробітництва України у контексті розширення Європейського Союзу / Т. І. Ренькас // Модернізація державного управління та європейська інтеграція України : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 25 квіт. 2013 р.) : – у 2 т. / за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, С. В. Загороднюка. – Київ : НАДУ, 2013. –Т.1. – С. 112–114.

10. Ренькас Т. І. Міжрегіональне та транскордонне співробітництво: генезис наукової думки / Т. І. Ренькас // Модернізаційні процеси державного та муніципального управління : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (04.04.2014): у 2 ч. / за заг. ред. В. К. Присяжнюка, В. Д. Бакуменка, Т. В. Іванової. – Київ : Акад. муніцип. упр. 2014. – Ч. 2. – С. 173–175.

11. Ренькас Т. І. “Східне партнерство” як один з напрямів розвитку місцевого самоврядування в Україні / Т. І. Ренькас // Місьцеве самоврядування – основа сталого розвитку України : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 16 трав. 2014 р.) : у 2 т. / за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, С. В. Загороднюка. – Київ : НАДУ, 2014. – Т. 1. – С. 199–200.

12. Ренькас Т. І. Інституційне забезпечення транскордонного та міжрегіонального співробітництва в Україні: проблеми та перспективи розвитку / Т. І. Ренькас // Публічне управління: шляхи розвитку : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.) : у 2 т. / за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського. – Київ : НАДУ, 2014. – Т. 1. – С. 128–130.

13. Ренькас Т. І. Інноваційні зміни у регіональній політиці України / Т. І. Ренькас // “Економіка і менеджмент – 2013: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку” : зб. наук. пр., міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 24–25 квіт. 2014 р.) : у 6 т. / – Дніпропетровськ : Біла К.О., 2014. – Т. 6. – 101–103.

14. Ренькас Т. І. Інституційно-правове управління та розвиток міжрегіонального співробітництва в Україні / Т. І. Ренькас // Розвиток креативного публічного управління : матеріали Міжнар наук.-практ. конф. (08.04.2016) / за заг. ред. О. І. Дація. – Київ : Акад. муніцип. упр., 2016. – С. 267–268.

15. Ренькас Т. І. Сучасний стан та перспективи розвитку міжрегіонального співробітництва західних областей України / Т. І. Ренькас // Національні цінності й національні інтереси в системі публічного управління : матеріали наук.-практ.

конф. за міжнар. участю (Київ, 12 жовт. 2017 р.) : у 2 т. / за заг. ред. В. С. Куйбіди, І. В. Розпутенка. – Київ : НАДУ, 2017. – Т. 2. – С. 48–51.

АНОТАЦІЯ

Ренькас Т. І. Міжрегіональне співробітництво західних областей України: становлення і перспективи розвитку. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління – Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – Київ, 2018.

У дисертації уточнено методологічні засади та категоріально-понятійний апарат міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України. Виявлено сучасні тенденції досвіду провідних країн світу та європейських країн у формуванні міжрегіонального співробітництва. Проаналізовано законодавче та нормативно-правове регулювання міжрегіонального співробітництва, проведено аналіз формування та реалізації механізмів міжрегіонального співробітництва. Надано практичні рекомендації щодо розвитку міжрегіонального співробітництва західних областей України. Розроблено проект Концепцію щодо вдосконалення механізмів реалізації програм із забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва західних областей України, яку доцільно використовувати як конкретний механізм реалізації того чи іншого напрямку державної політики.

Ключові слова: міжрегіональне співробітництво, транскордонне співробітництво, державна регіональна політика, євро регіони, прикордонні регіони.

STRESZCZENIE

Tetiana Renkas, Międzyregionalna współpraca obwodów zachodnich Ukrainy: kształtowanie i perspektywy rozwoju. – Kwalifikacyjna naukowa praca na prawach rękopisu.

Dysertacja na otrzymanie naukowego stopnia doktora z państwowego kierowania za fachem 25.00.02 – mechanizmy zarządzania państwowego – Instytut szkolenia Służby Państwowej Zatrudnienia Ukrainy. – Kijów, 2018.

Zasady i aparat katehoriyno-ponyatiyny współpracy międzyregionalnej i transgranicznej zachodnich regionów Ukrainy są określone w dysertacji. Pokazane są nowoczesne tendencje doświadczeń wiodących krajów świata i krajów europejskich w kształtowaniu współpracy międzyregionalnej. Analizowane są regulacje prawne i normatywne dotyczące współpracy międzyregionalnej. Przeprowadzana jest analiza tworzenia i realizacji mechanizmów współpracy międzyregionalnej. Przedstawiono praktyczne zalecenia dotyczące rozwoju współpracy międzyregionalnej.

w zachodnich regionach Ukrainy i opracowano projekt Koncepcję usprawnienia mechanizmów wdrażania programów zapewniającą cich współpracę transgraniczną w celu pogłębienia rozwoju obszarów przygranicznych zachodnich regionów Ukrainy.

Słowa kluczowe: współpraca międzyregionalna, współpraca transgraniczna, polityka państwa regionalna, Euroregiony, regiony przygraniczne.

ANNOTATION

Renkas T. I. Interregional cooperation of Western regions of Ukraine: prospects of development. – Qualifying scientific work is on rights for a manuscript.

Thesis for obtaining the PhD in public administration; speciality 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – The National Academy of Public Administration office of the President of Ukraine. – Kyiv, 2018.

Nowadays regions, regional, cross-border and cross-border cooperation are rapidly developing. The positive effect of EU enlargement is largely determined by the level and speed of development both of the Ukrainian economy as a whole and regions.

One of the tools of successful regional development policy, which recently is becoming more common, – activation of the border, interregional and cross-border cooperation. Nowadays it is important to analyze the development of regional cooperation since Ukraine's independence.

Interregional cooperation plays an important role international economic relations. In particular: regions provide for cross-border movement of goods under trade liberalization; the border regions perform contact and barrier function for cross-border population movement in the forms of international labor migration, tourism, business and educational programs; worldwide trend is the empowerment of local authorities. Particularly in cooperation with the relevant authorities of neighboring territories of foreign countries; regional integration structures are founded to force the development of depressed border regions.

In conditions of evidently inadequate regulatory framework and financial problems for the Euroregions operation was found an entirely new mechanisms of participation of the Central Public Government Bodies, who initiate and support cross-border Euroregional formation and projects. At the same time it was established an interregional partnership with the EU administrative and territorial entities, which serve like donors and providers of European experience.

Interregional cooperation is specific, but not separate tool for solving regional problems. It will have a long term stable effect only as part of a holistic, carefully calculated mechanism for regional development, which should be based on the spatial approach and developed solid foundation.

The determination of region's powers in Ukraine which concern by direct establishing of interregional connections will be another sign of Ukraine's progress, on

the way of decentralization. It could become one more step in approximating of our country to join the EU. The cooperation within Euroregions promotes development in trade, culture, educational activities and others. It also assists to adapt the European legislation and improve living standards faster.

The theoretical and practical results solve an important scientific task in the field of public administration. This important scientific task will be the development of the Roadmap of interregional and cross-border cooperation of Western Ukraine nowadays.

The dissertation purpose is theoretical and methodological reasoning of the mechanisms development of interregional cooperation of western regions of Ukraine and to develop recommendations for their improvement.

In the context of achieving the goal the following tasks were set:

- to examine the degree of theoretical elaboration under investigation problems based on domestic and foreign scientists research;
- to analyze legal regulation of interregional and cross-border cooperation in Ukraine;
- to characterize the condition of the national regional policy in the context of implementing the interregional cooperation of western regions of Ukraine;
- to consider the foreign experience of the EU countries regarding the formation of the interregional cooperation;
- to analyze the implementation program in supporting the cross-border cooperation and the financial assistance of EU according the promotion of the common improvement of the border areas of western regions of Ukraine;
- to propose ways to improve supporting mechanisms of interregional and cross-border cooperation of Ukraine to EU requirements;
- to develop a Concept of improving implementation programs mechanisms to ensure interregional and cross-border cooperation to improve border areas of western Ukraine.

The object of research are processes of interregional cooperation.

The subject of research are development prospects of interregional cooperation of western regions of Ukraine.

Research methods. In order to accomplish the dissertation purpose, general science and special methods were used; search-bibliographic; abstract-logical; the method of statistical analysis; system-analytical; graphic method.

The scientific uniqueness of research results. Achieved theoretical and practical results solve important scientific task in Public Administration sciences— develop a Concept of improving implementation programs mechanisms to improve interregional and cross-border cooperation of western Ukraine and providing recommendations for their enhancement.

Key words: interregional cooperation, cross-border cooperation, state regional policy, Euroregions, border regions.

Підписано до друку 23.03.2018.
Формат 148x210 мм. Обл.-вид.арк. 1,41.
Тираж 100 прим.

Свідоцтво серії ДК № 1805 від 25.05.2004.

Віддруковано з оригінал-макета в Інституті підготовки кадрів державної служби
зайнятості України
03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, тел. (044) 536-14-85.